

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 630/2015-45

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. mája 2016 v senáte zloženom z predsedníčky Jany Baricovej a zo sudcov Sergeja Kohuta a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť Slovenskej republiky – Ministerstva financií Slovenskej republiky, Štefanovičova 5, Bratislava, zastúpenej JUDr. Irmou Gbúrovou, zamestnankyňou Ministerstva financií Slovenskej republiky, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4 Cdo 98/2014-317 z 23. septembra 2014 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Slovenskej republiky – Ministerstva financií Slovenskej republiky na súdnu ochranu zaručené čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4 Cdo 98/2014-317 z 23. septembra 2014 porušené bolo.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4 Cdo 98/2014-317 z 23. septembra 2014 z r u š u j e a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie.

Odôvodnenie:

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. novembra 2014 doručená sťažnosť Slovenskej republiky – Ministerstva financií Slovenskej republiky, Štefanovičova 5, Bratislava (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 4 Cdo 98/2014-317 z 23. septembra 2014.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ vystupoval ako odporca v konaní o náhrade škody vedenom na Okresnom súde Košice I (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 24 C 261/2011, ktoré začalo na základe žaloby [REDAKOVANÉ], správcu úpadcu [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobca“ alebo [REDAKOVANÉ]). Ku škode malo dôjsť nesprávnym úradným postupom Daňového úradu Košice IV (ďalej len „daňový úrad“) spočívajúcim v použití nadmerného odpočtu dane z pridanej hodnoty, ako aj preplatku na dani z príjmov právnickej osoby na kompenzáciu daňových nedoplatkov na dani z pridanej hodnoty. Kompenzácia bola uskutočnená v období, keď vykonateľnosť potvrdzujúcich rozhodnutí daňových orgánov, ktoré daňové nedoplatky zakladali, bola v konaní prebiehajúcim podľa druhej hlavy piatej časti zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky súdny poriadok“) odložená, ba dokonca napadnuté daňové rozhodnutia už boli neprávoplatne (teda na prvom stupni súdnej sústavy) zrušené.

Okresný súd rozsudkom č. k. 24 C 261/2011-187 z 20. septembra 2012 uložil sťažovateľovi povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 780 506,02 € s príslušenstvom a priznal žalobcovi nárok na náhradu trov konania v sume 4 772, 65 €. Stotožňujúc sa s názorom žalobcu okresný súd konštatoval, že *„odklad vykonateľnosti, povolený uznesením Krajského súdu v Bratislave, predstavoval prekážku na realizáciu rozhodnutí, ktorých zákonnosť bola a ešte stále je predmetom prieskumu v rámci správneho súdnictva. Realizáciu rozhodnutia... nepredstavuje len samotný postup vo forme daňovej exekúcie..., ale akákoľvek realizácia, ktorej dôsledok je rovnaký ako pri daňovej exekúcii a teda, zmenšenie majetku povinného*

subjektu.“. Z citovaného právneho názoru okresný súd uzavrel, že „*pokiaľ teda daňový úrad napriek tomu, že súd odložil vykonateľnosť rozhodnutí, použil finančné prostriedky, patriace navrhovateľovi na kompenzáciu daňových nedoplatkov, vyplývajúcich z týchto rozhodnutí, neoprávnene tak realizoval právny stav, deklarovaný v napadnutých rozhodnutiach a preto sa dopustil nesprávneho úradného postupu*“. Okresný súd konštatoval aj vznik škody, keďže u [REDAKOVANÉ] „*k zmenšeniu majetkového stavu nesporne došlo, pretože tieto finančné prostriedky (nadmerný odpočet na dani z pridanej hodnoty a preplatok na dani z príjmov právnickej osoby – pozn.) neboli spoločnosti zaplatené v dôsledku vyššie popísaného postupu štátu, teda v dôsledku kompenzácie*“. Napokon okresný súd ustálil, že „*škoda v majetkovej sfére poškodeného a teda zmenšenie jeho majetkového stavu, nastala bezprostredne v dôsledku vyššie uvedeného nesprávneho úradného postupu daňových orgánov. Išlo pritom o príčinu jedinú a prvotnú*“.

Na odvolanie sťažovateľa Krajský súd v Košiciach (ďalej len „*krajský súd*“) rozsudkom č. k. 11 Co 62/2013-265 z 25. septembra 2013 prvostupňový rozsudok okresného súdu potvrdil. Stotožnil sa v plnom rozsahu so skutkovými i právnymi závermi okresného súdu. Zdôraznil, že po odklade vykonateľnosti sporných daňových rozhodnutí „*daňový úrad nemal realizovať svoju daňovú povinnosť a mal počkať až do právoplatného rozhodnutia súdu o žalobe na preskúmanie zákonnosti týchto rozhodnutí*“. Odvolaciu námietku sťažovateľa týkajúcu sa výroku rozsudku okresného súdu o náhrade trov konania krajský súd vyhodnotil ako nedôvodnú, lebo „*tvrdenie odporcu, že navrhovateľa zastupuje tá istá osoba neobstojí, keďže z návrhu na začatie konania a pripojeného plnomocenstva je zrejmé, že navrhovateľa – správcu konkurznej podstaty [REDAKOVANÉ] zastupuje právnická osoba založená podľa zákona o advokácii na účel výkonu advokácie t. j. obchodná spoločnosť [REDAKOVANÉ].*“.

Odvolací rozsudok krajského súdu sťažovateľ napadol dovolaním, ktorého prípustnosť založil na dôvode podľa § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku. Zdôraznil v ňom, že žaloba [REDAKOVANÉ] o preskúmanie zákonnosti sporných daňových rozhodnutí bola napokon aj v dôsledku súvisiaceho rozsudku Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „*Súdny dvor*“) o predbežnej otázke právoplatne zamietnutá,

a preto „*ak... sú všetky rozhodnutia v predmetnej veci správne, potom ani konanie predchádzajúce vydaniu týchto rozhodnutí nemôžeme označiť za nesprávny úradný postup*“. Ku skutočnosti odkladu vykonateľnosti súdne preskúmaných daňových rozhodnutí v rozhodnom časovom úseku sťažovateľ v dovolaní uviedol, že „*odklad vykonateľnosti... rozhodnutí správcu dane neznamená, že žalobca nemá voči správcovi dane daňové nedoplatky. Odkladom vykonateľnosti sa na určitú dobu suspenduje jeden z účinkov rozhodnutia. Odloženie vykonateľnosti však nevylučuje možnosť dobrovoľnej úhrady, resp. započítanie a v tomto prípade aj kompenzáciu nadmerného odpočtu so splatným nedoplatkom žalobcu.*“. V závere potom sťažovateľ v dovolaní zhodnotil, že „*žalobcovi z titulu nezákonného rozhodnutia ani z titulu nesprávneho úradného postupu žiadna škoda nevznikla, nakoľko rozhodnutia o dovymeraní DPH boli správne a vydané v súlade so zákonom*“. V dovolaní sťažovateľ kritizoval aj názor krajského súdu o náhrade trov prvostupňového konania a skutočnosť, že žaloba o náhradu škody bola podaná ešte pred uplynutím šesťmesačnej doby určenej zákonom č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov na predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody.

Najvyšší súd ako súd dovolací uznesením č. k. 4 Cdo 98/2014-317 z 23. septembra 2014 dovolanie sťažovateľa odmietol. Pri skúmaní dôvodov prípustnosti dovolania podľa § 237 Občianskeho súdneho poriadku sa osobitne zameril na sťažovateľom tvrdené odňatie možnosti konať pred súdom v dôsledku nedostatočného odôvodnenia rozsudku krajského súdu. Dospel k záveru, že „*súd prvého stupňa v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol rozhodujúci skutkový stav, primeraným spôsobom opísal priebeh konania, stanoviská procesných strán k prejednávanej veci, výsledky vykonaného dokazovania a citoval právne predpisy, ktoré aplikoval na prejednaný prípad a z ktorých vyvodil svojej právne závery. Prijaté právne závery primerane vysvetlil. Z odôvodnenia jeho rozsudku nevyplýva jednostrannosť, ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Súd prvého stupňa primerane vysvetlil v čom videl splnenie predpokladov zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú orgánom verejnej moci...*

Odvolaací súd v odôvodnení rozhodnutia v súlade s ustanovením § 219 ods. 2 O. s. p. skonštatoval správnosť skutkových a právnych záverov súdu prvého stupňa a na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia prvostupňového súdu doplnil ďalšie dôvody, pre ktoré toto rozhodnutie doplnil. Taktiež v dostatočnej miere uviedol, v čom spočíva podstata námietok odporkyne a dostatočne sa s nimi skutkovo a právne vysporiadal. Jeho rozhodnutie nemožno považovať za svojvoľné, zjavne neodôvodnené, resp. ústavne nekonformné, pretože odvolací súd sa pri výklade a aplikácii zákonných predpisov neodchýlil od znenia príslušných ustanovení a nepoprel ich účel a význam.“

K námietke nesprávneho právneho posúdenia veci najvyšší súd uzavrel, že nesprávne právne posúdenie „je síce relevantným dovolacím dôvodom, samo osebe ale prípustnosť dovolania nezakladá (nemá základ vo vade konania v zmysle § 237 O. s. p. a nespôsobuje zmätočnosť rozhodnutia)“.

V sťažnosti doručenej ústavnému súdu sťažovateľ zdôrazňuje, že „žalobcovi z titulu nezákonného rozhodnutia ani z titulu nesprávneho úradného postupu žiadna škoda nevznikla, nakoľko rozhodnutia o dovymeraní DPH boli správne a vydané v súlade so zákonom. Napriek jednoznačným dôkazom Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením zo dňa 23.09.2014 č.k.: 4Cdo 98/2014 dovolanie odmietol. Rozhodnutie odôvodnil tým, že dovolanie žalovanej smerovalo proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný a preto ho odmietol. Pritom, riadiac sa právnou úpravou dovolacieho konania, nezaoberal sa napadnutým rozsudkom odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.“

Podľa sťažovateľa „pokiaľ súdy dospeli k záveru, že žalobcovi vznikla škoda v príčinnej súvislosti s nesprávnym úradným postupom tým, že došlo ku kompenzácii nedoplatku na DPH v čase, keď bola odložená vykonateľnosť rozhodnutí, tak takto prezentované odôvodnenie rozhodnutia nemôže byť v súlade so zákonom a ani s Ústavou SR“.

Sťažovateľ v ďalšej časti svojej sťažnosti rekapituluje judikatúrne postoje ústavného súdu ku kvalite odôvodnenia súdneho rozhodnutia vo väzbe na základného právo zaručené

čl. 46 ods. 1 ústavy a konštatuje, že „*oba súdy vo svojich rozhodnutiach nielenže nedali na rozhodujúcu argumentáciu sťažovateľa špecifickú odpoveď, ale svojvoľne hodnotili zistený skutkový stav, ktorý je možné v súhrne klasifikovať ako arbitrárny a z toho dôvodu neakceptovateľný a nezákonný*“.

Sťažovateľ poukazuje na rozsudok Súdneho dvora z 8. novembra 2012, v ktorom „*bolo jednoznačne ustálené, že rozhodnutia daňového úradu zo dňa 27.06.2007 o dovymeraní DPH sú vecne správne*“. K uvedenému záveru „*krajský súd zaujal také stanovisko, že uvedený rozsudok už nemá vplyv na rozhodnutie súdu prvého stupňa, pretože tento o veci rozhodoval v čase, keď ešte nemal vedomosť o rozhodnutí Súdneho dvora. Podľa názoru odvolacieho súdu rozsudok Súdneho dvora v Luxemburgu nemá žiadny vplyv na správnosť a zákonnosť rozhodnutia súdu prvého stupňa, ale má vplyv jedine na terajšie rozhodnutia Najvyššieho súdu SR a následne ďalšie procesné postupy. S názorom Najvyššieho súdu SR sa sťažovateľ absolútne nestotožňuje preto, lebo v čase vydania jeho rozhodnutia zo dňa 23.09.2013, mal už vedomosť o rozhodnutí Súdneho dvora zo dňa 08.11.2012 a pri rozhodovaní mal uvedenú skutočnosť brať na vedomie a podľa jeho záverov aj rozhodnúť*“.

Sťažovateľ namieta „*aj skutočnosť, že dovolací súd sa stotožnil s odôvodnením prvostupňového a krajského súdu vo výroku o priznaní náhrady trov konania vo výške 4772,65 Eur*“. Podľa názoru sťažovateľa totiž „*správca úpadcu nemôže v konaní pred súdom vystupovať ako účastník konania – žalobca a zároveň aj ako právny zástupca žalobcu – advokát, a to aj napriek tomu, že ide o firmu [REDACTED], [REDACTED]. Pred súdom nevystupovali fyzicky dve osoby, ale iba jediná – správca úpadcu, ktorý bol už odmenený podľa zákona č. 7/2005 Z. z. Napriek tomu, že mal za úkony pred súdom zaplatené ako SKP, uplatnil si aj trovy konania – právneho zastúpenia ako advokát, ktoré mu oba súdy priznali. To znamená, že za jedno zastupovanie pred súdom mu boli súdmi priznané trovy konania ako dvom osobám, ktoré sú stelesnené v jednom človeku a ktorý je za totožné úkony duplicitne odmenený*“.

Podľa sťažovateľa „*Najvyšší súd SR tým, že odmietol dovolanie, stotožnil sa so závermi oboch konajúcich súdov a považoval ich rozhodnutia za riadne odôvodnené,*

porušil ústavné právo podľa § 46 ods. 1 Ústavy SR. Takýto záver najvyššieho súdu nemôže byť správny, pretože odôvodnenia rozhodnutí tak prvostupňového, ako aj odvolacieho súdu sú nielen nepresvedčivé a nedostatočné, ale samotná argumentácia je v rozpore so zákonom. Táto skutočnosť bola v priebehu pojednávania aj preukázaná. Týmto postupom došlo k porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie v podobe odňatia možnosti žalovanej konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p.“.

2. Sťažovateľ ústavnému súdu 30. septembra 2015 doručil podanie označené ako „Rozšírenie sťažnosti“, v ktorom „za porušiteľa základného práva“ označil nielen najvyšší súd, ale aj okresný súd a krajský súd, ktoré v jeho civilnom spore rozhodovali. Znovu zrekapituloval podstatné námietky vecnej povahy proti priznaniu uplatneného nároku na náhradu škody, nesformuloval však žiaden návrh na rozhodnutie vo veci samej.

3. Ústavnému súdu bolo 22. októbra 2015 doručené ďalšie podanie sťažovateľa označené ako „Rozšírenie sťažnosti – upresnenie“, v ktorom opätovne „za porušiteľa základného práva“ označil nielen najvyšší súd, ale aj krajský súd a okresný súd a svoj pôvodný sťažnostný petit v jednom z jeho bodov zmenil.

4. Ústavnému súdu bolo 30. novembra 2015 doručené podanie správcu [REDAKOVANÉ], v ktorom s odvolaním sa na § 51 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) požiadal o písomné upovedomenie o sťažovateľovej sťažnosti, „ako aj o tom, v akom rozsahu bola predmetná sťažnosť prijatá na ďalšie konanie, aby sa k nej mohol v prijatom rozsahu na ďalšie konanie vyjadriť“. Súčasne zaujal postoj aj k vecnej stránke podanej sťažnosti.

5. Ústavný súd podľa § 25 ods. 3 zákona o ústavnom súde uznesením č. k. III. ÚS 630/2015-19 z 8. decembra 2015 prijal sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie.

6. Následne ústavný súd 25. januára 2016 vyzval najvyšší súd na vyjadrenie sa k vecnej stránke sťažnosti a na stanovisko k možnému upusteniu od ústneho pojednávania vo veci.

7. Najvyšší súd doručil 19. februára 2016 ústavnému súdu vyjadrenie, v ktorom súhlasil s upustením od ústneho pojednávania o sťažnosti. Pokiaľ ide o vecnú stránku sťažnosti, najvyšší súd zrekapituloval obsah dovolania sťažovateľa i podstatné dôvody napadnutého uznesenia, ktorým bolo dovolanie odmietnuté. Akcentoval *„mimoriadnu podstatu dovolania a dovolacieho konania, ako aj právnej úpravy prípustnosti dovolania, zmysel a účel ustanovenia § 237 písm. f/ O. s. p., ako aj konkrétne prípady, v ktorých môže dôjsť k odňatiu možnosti účastníka pred súdom konať, podstatu, dôsledky a právnu kvalifikáciu nepreskúmateľnosti rozhodnutia súdu v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu a ústavného súdu... Svoj záver dovolací súd náležite v odôvodnení sťažnosťou napadnutého rozhodnutia právne vyargumentoval. Dovolací súd nezistil také skutočnosti, ktoré by potvrdili tvrdenia žalovanej (dovolateľky) v dovolaní, najmä že ide o rozhodnutie nezlučiteľné s požiadavkami vyplývajúcimi zo základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie... Sťažnosťou napadnuté uznesenie dovolacieho súdu obsahuje náležité vysvetlenie, že ustanovenie § 237 písm. f/ O. s. p. sa vzťahuje len na procesné nesprávnosti pri samotnej procedúre prejednania veci.“*

Eventuálne zjednanie nápravy v dovolacom konaní prichádza podľa argumentácie najvyššieho súdu do úvahy *„iba ak je dovolanie procesne prípustné. Sťažovateľke však nič nebránilo ako osobe poškodenej rozhodnutím súdu podať podnet generálnemu prokurátorovi Slovenskej republiky a domáhať sa nápravy na základe podania mimoriadneho dovolania podaného generálnym prokurátorom. Túto možnosť však sťažovateľka nevyužila napriek tomu, že iba v takom prípade by mohol najvyšší súd preskúmať aj vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia.“*

Podľa názoru najvyššieho súdu *„nedošlo predmetným uznesením dovolacieho súdu (odmietnutím dovolania) k zásahu do ústavných práv sťažovateľky“*.

8. Správca úpadcu – [REDACTED] – využijúc § 51 ods. 2 zákona o ústavnom súde doručil 23. februára 2016 ústavnému súdu podanie, v ktorom argumentuje v prospech záveru, podľa ktorého nedostatočné odôvodnenie predstavuje iba tzv. inú vadu konania podľa § 241 ods. 2 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku. Taká vada nezakladá procesnú prípustnosť dovolania, je iba spôsobilým dovolacím dôvodom. Zdôraznil tiež,

že „*konkurzní veritelia v dotknutom konkurze... majú svoje legitímne očakávania pri uspokojení zistených konkurzných pohľadávok, ktoré vyplývajú z rozhodnutí všeobecných súdov...*“. Poukázal aj na skutočnosť, že v predmetnej veci nebolo vyhovené podnetu sťažovateľa na podanie mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) a ani „*príslušní prokurátori nevstúpili do konania podľa oprávnení upravenými procesnými predpismi*“.

9. Vyjadrenie najvyššieho súdu zaslal ústavný súd 1. marca 2016 právnenému zástupcovi sťažovateľa s možnosťou zaujať k nemu stanovisko.

10. V stanovisku doručenom ústavnému súdu 16. marca 2016 sťažovateľ zotrval na dôvodoch i na petite svojej sťažnosti. V reakcii na vyjadrenie odporcu sa zameral hlavne na najvyšším súdom tvrdenú možnosť obrátiť sa na generálneho prokurátora s podnetom na podanie mimoriadneho dovolania podľa štvrtej hlavy štvrtej časti Občianskeho súdneho poriadku. Podľa jeho názoru najvyšší súd „*vydáva evidentne rozporuplné rozhodnutia ako aj rozporuplné stanovisko. V januári 2016 sme obdržali rozhodnutie Najvyššieho súdu SR vo vec vedenej pod sp. zn. 3 MCdo 132013, ktorým podané mimoriadne odvolanie generálneho prokurátora bolo odmietnuté s tým, že Slovenská republika v zastúpení Ministerstvom financií SR pochybila, keďže v predmetnej právnej veci nepodala dovolanie... Obdobne rozhodol (v októbri 2015) Najvyšší súd SR vo veci vedenej pod sp. zn. 1 MCdo 3/2011 a v odôvodnení rozhodnutia upozornil na to, že nebol využitý dostupný mimoriadny opravný prostriedok (dovolanie), ktorý bol potenciálne spôsobilý podstatne ovplyvniť rozhodnutie v merite veci. Súčasne najvyšší súd v odôvodnení rozhodnutia poukázal na to, že vzhľadom na pasivitu SR – MF SR pri včasnej ochrane jej práv je procesne neprípustná dodatočná aktivita generálneho prokurátora, ku ktorej došlo podaním mimoriadneho dovolania...*“.

V nadväznosti na citované sťažovateľ informuje, že „*v danom prípade sme súčasne podali aj podnet na podanie mimoriadneho dovolania a to dokonca opakovane. Generálny prokurátor však podnetu nevyhovel, pričom štát (SR – MF SR) ako poškodený bol zaviazaný na náhradu škody.*“.

K vecnej stránke kauzy sťažovateľ opakuje, že dodatočne došlo na rôznych úrovniach súdneho prieskumu problematických platobných výmerov daňového úradu k potvrdeniu správnosti sumy vyrubenej dane. A tak „*vykonaným zápočtom daňový úrad len znížil dlh obchodnej spoločnosti a škoda nemohla byť spôsobená, keďže konečným rozhodnutím bolo potvrdené, že daň vo výške 3.453.955,19 € bola vyrubená opodstatnene*“.

11. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde...

1. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa

v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

Na účel zdôvodnenia svojich právnych záverov, ktoré napokon viedli k pozitívnemu výroku tohto nálezu, považuje ústavný súd za nevyhnutné poukázať na podstatné okolnosti prejednávanej kauzy, ktoré nastali ešte v prvostupňovej fáze konania. Dôvodom tohto prístupu ústavného súdu nie je snaha pristúpiť k vyslovovaniu definitívnych úsudkov o kvalite právneho hodnotenia veci okresným súdom (to mu napokon na báze jeho vzťahu k všeobecným súdom ani neprislúcha), ale požiadavka na čo najdôkladnejšom a presvedčivom zdôvodnení záveru o porušení základného práva na súdnu ochranu dovolacím uznesením najvyššieho súdu. Nevyhnutné je totiž uvedomiť si, že odmietnutie sťažovateľovho dovolania pre procesnú neprípustnosť je založené na právnom hodnotení väd, ktoré sťažovateľ v dovolaní prvostupňovej i druhostupňovej fáze konania o náhrade škody vytýkal, prípadne ktoré v dovolacom konaní vyšli najavo. Práve preto je potrebné, aby ústavný súd obrátil svoju pozornosť aj na tieto nachádzacie (základné) štádiá rozhodovacieho procesu, v ktorom sa sťažovateľ ocitol v pozícii žalovaného, hoci sa javia ako procesne príliš „vzdialené“ uplatneniu právomoci ústavného súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy.

1.1 Svojou žalobou sa [REDAKOVANÉ] domáhala zaplatenia 780 506,02 € s príslušenstvom od 8. januára 2012 do zaplatenia.

Okresný súd rozsudkom č. k. 24 C 261/2011-187 z 20. septembra 2012 vyhovel predloženému žalobnému petitu v plnom rozsahu a krajský súd rozsudkom č. k. 11 Co 62/2013-265 z 25. septembra 2013 takéto rozhodnutie o žalobe v celom rozsahu potvrdil. Oba všeobecné súdy vyhodnotili sumu nadmerného odpočtu na dani z pridanej hodnoty a preplatku na dani z príjmov právnických osôb, ktorá bola žalobcom uplatnená na vrátenie a príslušný daňový orgán ju použil na kompenzáciu právoplatne vyrubených daňových nedoplatkov na dani z pridanej hodnoty ako škodu na strane [REDAKOVANÉ]. Malo ísť o skutočnú škodu spočívajúcu v zmenšení majetku poškodeného. Krajský súd k tomu dokonca dodal, že išlo o zmenšenie „majetkového stavu poškodeného o finančné prostriedky, na ktoré vzniklo poškodenému právo (nárok z titulu nadmerného odpočtu...“.

Súčasne okresný súd (piaty odsek na strane 12 rozsudku) i krajský súd v odôvodnení svojich rozsudkov uzavreli, že titulom priznania uplatneného nároku na náhradu škody bol nesprávny úradný postup daňových orgánov, nie ich nezákonné rozhodnutia. Suma priznanej náhrady škody a zdôvodnenie meritórneho rozhodnutia v tejto časti však zreteľne preukazuje, že tak okresný súd, ako aj krajský súd škodu vyčísl'ovali tak, ako keby priznávali náhradu škody spôsobenej nezákonnými rozhodnutiami. V situácii, keď celá suma nárokovaného nadmerného odpočtu na dani z pridanej hodnoty (780 506,02 €) bola započítaná na daňové nedoplatky v podstatne vyššej celkovej sume (približne 3,5 milióna €), je zreteľné, že o škode v sume 780 506,02 € plynúcej práve z vykonania kompenzácie by bolo možné uvažovať len za podmienky, ak by sporné daňové nedoplatky v celom ich rozsahu nemali zákonný základ.

Ak by suma škody bola skutočne vyčísl'ovaná ako spôsobená nesprávnym úradným postupom spočívajúcim vo vykonaní kompenzácie v čase, keď vykonateľnosť preskúmaných daňových rozhodnutí bola súdnym rozhodnutím odložená, potom konajúce súdy nemohli obísť skutočnosť, že vznik nadmerného odpočtu na dani z pridanej hodnoty a uplatnenie práva platiteľa dane na jeho vrátenie samy osebe nevyvolávajú bez ďalšieho povinnosť daňového úradu uplatnenú sumu vrátiť. Zákon Slovenskej národnej rady č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení platnom a účinnom v čase realizácie spornej kompenzácie uprednostňoval v § 63 ods. 8 použitie sumy požadovanej na vrátenie na započítanie nedoplatkov na dani z pridanej hodnoty alebo aj na iných daniach toho istého daňového subjektu. Teda len preukázanie, že [REDAKOVANÉ] v tomto čase nemala žiadne daňové nedoplatky, by mohlo viesť k záveru, že nevrátenie celej sumy uplatneného nadmerného odpočtu na dani z pridanej hodnoty predstavovalo škodu na strane [REDAKOVANÉ]. Určite však nie v podobe zmenšenia majetku poškodeného, ako to uviedli okresný súd i krajský súd. Týmto aspektom sa však ani okresný súd ani krajský súd v odôvodneniach svojich rozhodnutí, ba ani z hľadiska vedenia dokazovania v spore vôbec nevenovali. Hoci teda odôvodnenia oboch rozsudkov vyhlásených v základnom konaní dôsledne konštatujú nesprávny úradný postup, ich výroky v spojení s ustálenými skutkovými okolnosťami kauzy

svedčia v prospech nezákonnosti platobných výmerov ako príčine vzniku škody. Pritom práve výrok súdneho rozhodnutia je právne záväzný.

Naznačenú vnútornú rozpornosť rozsudkov okresného súdu a krajského súdu však ústavný súd nepodčiarkuje preto, aby na nej založil záver o porušení základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu. Zvýrazňuje sa ňou ale prejudiciálny význam rozhodovacích procesov, ktoré paralelne s konaním o náhrade škody prebiehali. Išlo o súdny prieskum právoplatných rozhodnutí daňových orgánov zakladajúcich sporné daňové nedoplatky i o konanie Súdneho dvora o predbežnej otázke podľa čl. 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie. Ani jedno z uvedených konaní, ktoré jediné mohli právne záväzným spôsobom potvrdiť alebo vyvrátiť zákonnosť daňových rozhodnutí zakladajúcich daňové nedoplatky [REDACTED], nebolo v čase vyhlásenia prvostupňového rozsudku okresného súdu (20. septembra 2012) právoplatne ukončené. Nemožno tu súhlasiť s právnym záverom okresného súdu (strana 14 a 15 odôvodnenia jeho rozsudku), podľa ktorého bolo „*irrelevantné, že konanie o preskúmanie zákonnosti napadnutých rozhodnutí daňových orgánov zatiaľ nie je právoplatne skončené.*“. In abstracto tomuto názoru síce nemožno nič vytknúť, avšak pri priznaní náhrady škody v sume zodpovedajúcej celému započítanému nadmernému odpočtu dane z pridanej hodnoty sa týmto názorom okresný súd dostáva do vnútorného rozporu s výrokom vlastného rozsudku. [REDACTED] priznanú sumu náhrady škody by totiž bolo možné právne založiť len na závere o nezákonnosti platobných výmerov, ktorým boli kompenzované daňové nedoplatky vyrubené.

Ústavný súd nadväzne konštatuje, že sumou škody, ktorá mala [REDACTED] vzniknúť, sa okresný súd i krajský súd zaoberali len v minimálnej miere a iba formálne si osvojili dôvody žaloby o náhradu škody. Úplne ignorovali eventualitu, že v závislosti od výsledku prejudiciálnych konaní sa započítanie môže ukázať po stránke hmotnoprávnej v plnej miere opodstatnené a súladné s právom. Aj keď išlo len o eventualitu, súdy sa ňou mali zaoberať. V takej skutkovej a právnej situácii, aká v predmetnom sporovom konaní vznikla, totiž bolo potrebné vziať do úvahy, že ak by daňový úrad uplatnený nadmerný odpočet na dani z pridanej hodnoty [REDACTED] vrátil a následne by v konaní o tzv. správnej žalobe bola konštatovaná

zákonnosť problematických daňových rozhodnutí, potom by v sume daňových nedoplatkov musel daňový úrad od [REDACTED] vymáhať aj sumu zodpovedajúcu vrátenému nadmernému odpočtu na dani z pridanej hodnoty a o žiadnej škode by nebolo možné uvažovať.

Okrem toho okresný súd, ktorý v merite rozhodoval v čase, keď konanie v správnom súdnictve nebolo právoplatne ukončené, bol povinný vziať na zreteľ prezumpciu zákonnosti a správnosti napadnutých platobných výmerov (odklad ich vykonateľnosti na túto ich vlastnosť nemal žiaden vplyv). Právoplatnosť, a tým aj prezumpcia správnosti a zákonnosti sporných platobných výmerov nebola v žiadnej fáze konania v správnom súdnictve, ani konania o žalobcovej žalobe o náhradu škody *de iure* spochybnená (dokonca ani po prvých rozsudkoch prvostupňového súdu v správnom súdnictve, ktorými boli platobné výmery zrušené; tieto rozsudky totiž nikdy nenadobudli právoplatnosť). Napokon sa definitívne potvrdila zamietnutím správnej žaloby v decembri 2012. V týchto okolnostiach vyhodnotiť započítaný a v dôsledku toho nevrátený nadmerný odpočet na dani z pridanej hodnoty ako skutočnú škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom spočívajúcim v kompenzácii je v extrémnom rozpore so základnými zásadami interpretácie a aplikácie práva.

2. Všetky konštatované kritické poznámky k rozhodovaniu okresného súdu i krajského súdu v základnom konaní však ešte same osebe nie sú spôsobilé atakovať ústavnoprávne významným spôsobom sťažnosťou napadnuté dovolacie uznesenie najvyššieho súdu.

Ústavný súd sa totiž plne stotožňuje s postojom najvyššieho súdu prezentovaným v odôvodnení jeho kritizovaného dovolacieho uznesenia i vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu 19. februára 2016, ktorý poukazuje na „mimoriadnosť“ dovolania ako opravného prostriedku a bližšie ju popisuje.

Aj ústavný súd už viackrát naznačil (II. ÚS 261/06, I. ÚS 393/08, I. ÚS 342/2010), že je vždy vecou individuálneho posúdenia v každom jednotlivom prípade, aké dôsledky majú procesné nedostatky, ku ktorým došlo v postupe súdov v rámci občianskeho súdneho

konania (II. ÚS 148/09). Keďže dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok, ktorým možno výnimočne (len v osobitne zákonom ustanovených prípadoch) napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, smeruje proti rozhodnutiu, ktoré už nadobudlo atribúty záväznosti a nezmeniteľnosti, dochádza v dovolacom konaní v istom zmysle ku konfliktu dvoch do určitej miery protichodných (verejných) záujmov, a to záujmu na ochrane základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a záujmu na ochrane právnej istoty ako ústavného princípu vyplývajúceho z čl. 1 ústavy. Vzhľadom na princíp právnej istoty, ktorý do určitej miery „obmedzuje“ právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, treba rozhodujúce otázky v dovolacom konaní posúdiť aj z pohľadu vzájomného vzťahu oboch týchto ustanovení.

2.1 Sťažovateľ vo svojom dovolaní tvrdil odňatie možnosti konať pred súdom, teda vadu podľa § 237 ods. 1 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku, ktorá mala spočívať v nedostatočnom odôvodnení odvolacieho rozsudku krajského súdu. V rovine tejto námietky nemožno najvyššiemu súdu z ústavnoprávneho hľadiska nič vytknúť a ústavný súd tu odkazuje na obsah vyjadrenia najvyššieho súdu doručeného ústavnému súdu 19. februára 2016, ako aj na obsah vyjadrenia správcu [REDACTED] doručeného ústavnému súdu 23. februára 2016, s ktorými sa plne stotožňuje.

2.2 Vo väzbe na okolnosti sťažovateľovho prípadu však najvyšší súd zjavne podcenil svoju povinnosť plynúcu z § 242 ods. 1 druhej vety Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorej ak nejde o vady uvedené v § 237 ods. 1, neprihliada na vady konania, ktoré neboli uplatnené v dovolaní, ibaže tieto vady mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Citované ustanovenie narúša viazanosť odvolacieho súdu dôvodmi podaného dovolania, a to v záujme odstránenia najzávažnejších väd spôsobujúcich zmätočnosť preskúmaného odvolacieho rozhodnutia. Súčasne ho pri dôslednom uplatnení dispozičnej zásady dominujúcej civilnému procesu nemožno interpretovať tak, že dovolací súd má namiesto dovolateľa aktívne zisťovať prípadné vady odvolacieho konania alebo rozhodnutia a štylizujú sa do pozície vyhľadávacieho orgánu uskutočňovať rozsiahle dokazovanie zacielené na odhalenie prípadných väd vypočítaných v § 237 ods. 1 Občianskeho súdneho

poriadku. Na druhej strane, ak dovolací súd pri preskúmaní odvolacieho rozhodnutia alebo postupu mu predchádzajúceho v medziach podaného dovolania zistí niektorú z vád zmätočnosti neprednesenú explicitne v dovolaní, nemôže ju ignorovať len preto, že ju dovolateľ nenamietol, ale vezme ju pri rozhodovaní do úvahy, a to práve v záujme základných práv dovolateľa, ktoré za požiadavkami plynúcimi z § 237 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku stoja. Platí to aj o dôvode prípustnosti dovolania reglementovanom v § 237 ods. 1 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku. Ústavný súd už vo svojej rozhodovacej činnosti uviedol, že táto vada konania znamená porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy (II. ÚS 261/06).

Už bolo konštatované, že okresný súd pred vyhlásením meritórneho rozsudku (20. septembra 2012) nevyčkal na rozhodnutia v prejudiciálnych konaniach (správne súdnictvo a konanie o predbežnej otázke podľa čl. 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie). Najvyšší súd sa však vôbec nezaoberal prípadným vplyvom tohto faktu na možnosť sťažovateľa konať pred súdom. Pritom samotný najvyšší súd napr. vo veci sp. zn. 3 Cdo 92/96 judikoval, že účastníkovi konania, ktorý bol pre nesprávny právny názor súdu týkajúci sa podstatnej skutočnosti dôležitej pre posúdenie veci vylúčený z realizácie svojich procesných práv (napríklad navrhovať dôkazy a vyjadrovať sa k nim), bola odňatá možnosť konať pred ním. Vo veci sp. zn. 5 Cdo 88/99 zasa uviedol, že ak bola účastníkovi konania odňatá reálna a efektívna (nielen formálna či faktická) možnosť konať pred súdom, spočívajúca práve z objektívneho hľadiska právne i skutkovo argumentovať k vecnej a procesnej stránke rozhodovanej veci, je daný dovolací dôvod podľa § 237 ods. 1 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku. Neskôr vo veci sp. zn. 1 Cdo 145/2004 vyslovil, že odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi konania realizáciu tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok dáva (napr. právo zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom aj k právnej stránke veci a pod.).

Po rozhodnutí okresného súdu na prvom stupni došlo k právoplatnému ukončeniu prejudiciálnych konaní, ktorých výsledok svedčal proti žalobcovmu nároku na náhradu škody v sume, v akej bola priznaná. Tento argument však sťažovateľ v prvostupňovej fáze základného sporového konania objektívne využiť nemohol, pretože prejudiciálne konania

ukončené ešte neboli. Keď potom v odvolacom štádiu konania argumentoval rozsudkom Súdneho dvora i právoplatným výsledkom súdneho prieskumu sporných daňových rozhodnutí, krajský súd iba formálne konštatoval nedostatok vplyvu tohto dôvodu na prvostupňové rozhodnutie okresného súdu s poukazom na § 154 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, úplne opomínajúc možnosť prednášania novôt podľa § 205a ods. 1 písm. d) Občianskeho súdneho poriadku.

Na to, aby sa mohol zaoberať aspektmi popísanými v predchádzajúcom odseku z hľadiska ich možného vplyvu na možnosť sťažovateľa realizovať svoje procesné práva v základnom konaní, nebolo potrebné od najvyššieho súdu očakávať takú mieru oficiálneho prístupu k prejednaniu sťažovateľovho dovolania, ktorá by popierala už konštatovaný význam dispozičnej zásady v civilnom procese, a vymkla by sa tak súladu s § 242 ods. 1 druhou vetou Občianskeho súdneho poriadku. Práve naopak, prihliadnutie na uvedené zjavné a očividné črty veci súdnej najvyšším súdom si sťažovateľovo základné právo na súdnu ochranu evidentne vyžadovalo.

Podľa judikovaného právneho názoru ústavného súdu (II. ÚS 92/07) totiž do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj ochrana, ktorá sa účastníkovi konania poskytuje v dovolacom konaní, t. j. v konaní, v ktorom sa na základe mimoriadneho opravného prostriedku účastník konania domáha ochrany pred dovolacím súdom z dôvodov, ktoré výslovne upravuje procesné právo. Jedným z takých dôvodov je aj odňatie možnosti konať pred súdom [§ 237 ods. 1 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku]. Ak účastník konania splní ustanovené predpoklady vyžadované zákonom na poskytnutie súdnej ochrany v mimoriadnom opravnom konaní, všeobecný súd mu túto ochranu musí poskytnúť v rozsahu, v ktorom sa preukáže existencia dôvodu na jej poskytnutie.

Sťažovateľ podal kvalifikované dovolanie spĺňajúce všetky procesné požiadavky, dostatočne konkretizoval aj dôvod, ktorý podľa jeho názoru zakladal prípustnosť dovolania. Za týchto okolností mal podľa názoru ústavného súdu najvyšší súd ako súd dovolací prihliadnuť na pochybenie krajského súdu, ktorý bez nariadenia pojednávania svojím hodnotiacim prístupom k argumentácii žalovanej strany o spôsobe ukončenia prejudiciálnych konaní priamo ovplyvnil možnosť sťažovateľa brojiť proti vznesenému

nároku [REDACTED]. Relevanciu rozsudku Súdneho dvora i spôsobu právoplatného ukončenia súdneho prieskumu sporných platobných výmerov totiž posudzoval len v relácii k protiprávnemu konaniu ako podmienke priznania nároku na náhradu škody, nie v relácii k samotnej škode.

2.3 Akokoľvek sa najvyšší súd v priebehu vývoja vlastných judikatórnych postojov k uplatňovaniu § 237 ods. 1 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku pokúša o zúženie aplikačného rozsahu tohto dôvodu prípustnosti dovolania, neustále sa v jeho rozhodovacej činnosti objavujú prípady, keď je odňatie možnosti konať pred súdom identifikované nie vo faktickom procesnom postupe konajúceho súdu, ale v kvalite odôvodnenia jeho rozhodnutia, prípadne v extrémnom pochybení pri právnom hodnotení prejednávanej veci. Najvyšší súd v nadväznosti na to akcentuje, že aj takéto vady môžu mať v konečnom dôsledku dopad na procesné práva účastníka konania garantované mu procesným kódexom.

Aj ostatné zjednocovacie stanovisko občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu z 3. decembra 2015 uvádza, že *„nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.“*. V odôvodnení tohto stanoviska najvyšší súd s poukazom na judikát R 39/1993 trefne konštatuje, že *«dovolanie má byť vnímané ako mimoriadny opravný prostriedok umožňujúci akýsi „záverečný audit“ konania a rozhodovania súdov v občianskom súdnom konaní. Dovolanie treba považovať za výnimočný a skutočne mimoriadny opravný prostriedok, ktorého účelom nie je napravovať čiastkové nedostatky jednotlivých postupov... súdov v štádiách predchádzajúcich konečnému rozhodnutiu. Ak dovolanie nemá byť „skrytým odvolaním“, môže byť v praxi využívané na nápravu zásadných nereparovateľných (nezvratných) procesných pochybení v občianskom súdnom konaní ako celku, prípadne – avšak striktne len vo vymedzenom rozsahu – tiež k náprave hmotnoprávnych pochybení súdov.»*.

Úlohou ústavného súdu nie je hodnotiť tieto právne názory najvyššieho súdu vo všeobecnosti, veď otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa

môže uskutočniť dovolacie konanie, je otázkou zákonnosti a jej riešenie patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (m. m. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012). Na druhej strane však musí ústavný súd v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy skúmať, ako posúdenie individuálnych okolností preskúmaného sporu najvyšším súdom pri rozhodovaní o dovolaní sťažovateľa vplývalo na jeho základné právo. Sťažovateľ totiž posúdenie prípustnosti jeho dovolania najvyšším súdom ústavno-právne spochybňuje.

Hoci citované právne názory občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu neboli sústredene zrekapitulované v čase rozhodovania najvyššieho súdu o sťažovateľovom dovolaní, obsah zjednocovacieho stanoviska už len sumarizuje minulú judikatúru najvyššieho súdu berúc pri tom zjavne do úvahy aj právne názory ústavného súdu (dokazujú to ďalšie časti dôvodov stanoviska). Najvyššiemu súdu boli tieto postoje známe už aj v čase rozhodovania o spornom dovolaní, a práve základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu vyžadovalo, aby na ne najvyšší súd prihliadol a aby cez ich prizmu vyhodnotil základné konanie o nároku [REDAKOVANÉ] na náhradu škody ako celok. Len z takéhoto hodnotiaceho zorného uhla bolo možné pristúpiť k ústavne konformnému uplatneniu § 237 ods. 1 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku v sťažovateľovom prípade. Najvyšší súd však opomenul, že skutočnosti (spôsob právoplatného ukončenia prejudiciálnych konaní) predkladané sťažovateľom v odvolacej fáze konania mali podstatný vplyv na rozhodnutie o predmetnej žalobe o náhradu škody, a to obzvlášť s prihliadnutím na už ustálenú rozpornosť výroku a odôvodnenia prvostupňového rozsudku okresného súdu v otázke sumy škody ako neodpušiteľnej podmienky pre priznanie uplatneného nároku. Ich formálne „vybavenie“ krajským súdom, ktorý len odkázal na viazanosť okresného súdu skutkovým stavom v čase vyhlásenia prvostupňového rozsudku, zjavne ignoruje rozsah preskúmanavej právomoci odvolacieho súdu aprobovaný zákonom aj v záujme základného práva účastníka konania na súdnu ochranu. Tento rozsah je určený nielen rozsahom odvolania, ktorým sa rozumejú napadnuté výroky rozhodnutia súdu prvého stupňa, ale aj dôvodmi odvolania, ktorými sú námietky proti odôvodneniu napadnutého rozhodnutia v súlade s § 205 a 205a Občianskeho súdneho poriadku.

2.4 Ústavný súd uzatvára, že najvyšší súd pri prieskume dovolaním napadnutého potvrdzujúceho rozsudku krajského súdu nevenoval dostatočnú pozornosť sťažovateľom

tvrdenému dôvodu procesnej prípustnosti dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku. Obmedzil sa pritom len na dovolacie námietky explicitne v dovolaní prednesené, pričom vôbec nebral do úvahy príkaz plynúci z § 242 ods. 1 druhej vety Občianskeho súdneho poriadku. Práve jeho rešpektovanie bolo spôsobilé najvyššiemu súdu otvoriť cestu ku komplexnému náhľadu na kvalitu meritórnych súdnych rozhodnutí pochádzajúcich zo základného konania, a to aj z hľadiska jej dopadu na možnosť sťažovateľa ako žalovaného konať pred súdom. Tento aspekt svojej prieskumnej právomoci však najvyšší súd celkom opomenul, v dôsledku čoho neposkytol súdnu ochranu v kvalite, ktorú si základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu vyžaduje Preto ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy uznesením najvyššieho súdu č. k. 4 Cdo 98/2014-317 z 23. septembra 2014 (bod 1 výroku tohto nálezu).

3. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Vzhľadom na to, že ústavný súd dospel k záveru o porušení základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu, bolo namieste využitie právomoci podľa čl. 127 ods. 2 ústavy. Ústavný súd preto zrušil uznesenie najvyššieho súdu č. k. 4 Cdo 98/2014-317 z 23. septembra 2014 (bod 2 výroku tohto nálezu).

Podľa § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah zruší a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

Po vrátení veci bude potrebné, aby najvyšší súd opätovne prejednal dovolanie sťažovateľa s tým, že bude dôsledne rešpektovať § 242 ods. 1 druhú vetu Občianskeho súdneho poriadku. Bude nevyhnutné, aby dôsledne preskúmal a v odôvodnení rozhodnutia o dovolaní náležite vysvetlil eventuálny vplyv postoja, ktorý všeobecné súdy v právoplatne ukončenom základnom konaní zaujali k meritórnemu výsledku prejudiciálnych konaní (pred Súdnym dvorom i pred najvyšším súdom v rámci súdneho prieskumu sporných

daňových rozhodnutí), na možnosť sťažovateľa konať pred súdom, teda na jeho možnosť realizovať zákonom garantované procesné práva účastníka konania, predovšetkým právo argumentovať k právnej stránke prejednávanej veci.

Vzhľadom na znenie čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. mája 2016